

Izhajajo vsak petek. — Uredništvo in upravnishvo (začasno): Ljubljana, Knaflijeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrtletno 18 Din.

Štev. 22.

Glavni urednik: VLADISLAV FABJANČIČ.

Leto III.

Opozorilo poštni direkciji in pojasnilo naročnikom.

Od več strani prihajajo pritožbe o nerednem dostavljanju našega lista. Nekateri naročniki, n. pr. v Trbovljah, ki so »Delavske Novice« še začetkom novembra plačali za tri mesece vnaprej, niso dobili doslej niti ene številke ali pa eno samo, čeprav smo jim jih pravilno poslali. Najhujše pritožbe pa prihajajo glede pošte v Zagorju ob Savi. Dolžnost tamošnjega poštne urada je, da »Delavske Novice« vsem naslovnikom na dom vedno in takoj dostavlja, ko jih prejme. To pa se v Zagorju ne vrši, marveč leže cele kope našega lista po cele tedne na pošti. Celotako daleč gre zagorska pošta, da celo strankam, ki same pridejo po list, kratkoma izjavlja, da »Delavske Novice« niso prišle. Šele na ponovno energično zahtev se službujoči organ pohudi, poišče in izroči naš list naslovniku. Končno se je zadnjič zganila tudi zagorska pošta in so posamezni naslovniki naenkrat prejeli številke od več tednov.

Dovoljujemo si opozoriti poštno ravnateljstvo na te neznosne razmere s prošnjo, da napravi red; kajti mi moramo ravno tako pošteno plačati poštino kot drugi listi. Zatorej zahtevamo tudi enako postopanje z nami. Mi ne liskamo

»Delavskih Novic« za to, da leže na pošti, ampak za naše bralce.

Naročnike pa prosimo, naj nam vsak slučaj nereda nemudoma sporoče.

Božič leta 1923.

Leta 1923. je zapisano s črnimi črkami v zgodovino slovenskega proletarijata, čeprav je začetek obetal dobro. Ustanovitev enotne proletarske fronte v januarju bi bila lahko prinesla zlate sadove slovenskemu delavstvu, če se ne bi bili našli Judeži liskarji, ki so se za denar prodali, razbili SSDL in ustanovili NDSJ. Od tedaj je šlo vse narobe. Poraz je sledil za porazom, odkar so prodanci in otroci krojili sukno slovenskemu proletarijatu. Danes se slovenskemu delavstvu godi slabše kot kdaj prej v povojni dobi. Letošnji božič bo grenak in žalosten. Mize v delavskih družinah bodo slabo obložene. Pogled na raztrgane in lačne otroke bo proletarskemu očetu in materi zagrenil še tisto bore božičnega prigrizka, kar si ga bo mogoče privoščiti na račun ostalih lakotnih dni. Revščina v izbi, obup v srcu.

Kako pa bodo izdajalci praznovali svoj božič? O le brez skrbi za njih! Njihove mize bodo obložene z najboljšo jedjo in pijačo, obiskali bodo z zadovoljnimi obrazi v toplih kožuhih eden drugega in se veselili svojih uspehov. Kaj njih briga pogin slovenskih delavcev, da le njihov žep ni prazen! V svojem zakrknjenem cinizmu se bodo rogali sovjet-

ski Rusiji, ki jo goljufajo ti najeti agentje kapitala. Judež liskarijo bo v hrupni veselosti vžival svojih trideset izdajalskih srebrnjakov.

Toda prišel je čas — in zelo hitro je prišel — ko se je Judež na vrvi viseč pokoril za svoje grehe nad pravico in poštenjem. Kristus pa je iz groba vstal...

Po dežju solnce pride. In tudi naš up na boljše dni ne sme umreti. Od nas samih pa je odvisno, če bo božič l. 1924. boljši ali pa še slabši od letošnjega. »Delavske Novice« kažejo tisto pol, ki bo slovenski proletarijat vzdignila iz groba. Proti izdajalcem in frazerjem, ki razbijajo delavske vrste v prid kapitalu, smo vzdignili zastavo enotnih, velikih in močnih sindikatov. Taki sindikati bodo vse delavce brez strankarske razlike združili v splošno delavski tabor, ki bo v stanju voditi gospodarski boj in zagotoviti proletarcu človeka vreden položaj. Po tem potu so šli angleški delavci čez sto let in izkazalo se je, da je bil pravi. Danes so na tem, da prevzamejo oblast v ogromnem britanskem cesarstvu.

Po tej poti pojdemo tudi proletarci Slovenije in Jugoslavije. Cim preje in čim hitreje, tem boljše. Če bo naša volja trdna in neomahljiva, če se bomo z združenimi močmi lotili dela vsi tisti, ki smo ene misli, uspeh ne izostane že v l. 1924. Prihodnji božič ne bo več tako klavern kot je sedanj. Praznovali ga bomo v znamenju velikih, enotnih delavskih sindikatov. Zopet bomo čutili v sebi proletarsko moč, ki ji je namenjena

* Strokovne organizacije.

vlada sveta. S trdno vero bomo gledali v bodočnost, kjer se v dalji znamenjuje veliki dan zmage.

Kakšna naj bo strokovna organizacija?

Prijatelj nas sprašuje, če je po našem mnenju mogoče združiti delavce komuniste, socialiste, klerikalce, demokrate, narodne socialiste, radikalce itd., ki delajo v isti stroki, v eni sami strokovni organizaciji? Vpraša nas nadalje, če že obstoja taka tak delavska strokovna organizacija, ki bi jo mi priporočali kot vzgled drugim.

Na to vprašanje odgovorjamo: Taka vzgledna organizacija že obstoja, to je organizacija tipografov (liskarjev). V njej so združeni liskarjski delavci prav vseh strank. Za to, ker so enotni, so tudi močni napram podjetnikom. Za to je tudi njihov gospodarski položaj boljši kot pa pri onih strokah delavstva, kjer se med seboj pobija cela vrsta strankarskih strokovnih organizacij.

Ravnajmo se po liskarjih!

Beseda slovenskim rudarjem.

Iz rudarskih revirjev dobivamo od svojih naročnikov pisma, v katerih nam opisujejo nadvse ugoden položaj za izvedbo našega načrta enotne rudarske strokovne organizacije ter nas povprašujejo, kdaj mislimo začeti s sestanki in javnimi shodi. Iz teh pisem sledi, da je zanimanje za »Delavske Novice« splošno, da so rudarji, zlasti starejši, sili razkola in

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel...
(Nadaljevanje.)

Posestvo Gregoiresovih, Picolaine, je ležalo dva kilometra vzhodno od Montsouja, ob joiselski cesti. Bila je to velika, štirioğlata, nelepa hiša, ki je bila sezidana v začetku zadnjega stoletja. Od prostornih zemljišč, ki so spadala sem v začetku, je ostalo še kakih trideset hektarjev, ki jih je omejeval lahko dostopen zid. Znan je bil zlasti sadovnjak in njiva za sočivje, ki sta slovela vsled svojega sadja in sočivja kot najlepša v deželi. Parka ni bilo, mal gozdič ga je nadomestoval. Drevored starih lip, ki se jim je listnala strcha širila na tristo metrov, je bil posebnost na tej goli ravnini, kjer si lahko prečtel drevesa od Marchionnesa do Beaugniesia.

To jutro sta vsiala Gregoiresova ob osmih. Po navadi sta se začela dramiti še-le uro pozneje, ker sta bila strasna zaspanca; pa vihar prejšnje noči ju je vznemirjal. Mož je šel takoj vun, da pogleda, če je napravil veter kaj škode, gospa Gregoiresova pa je nataknila copate in oblekla flanelko ter šla v kuhinjo. Bila je majhna, stara že osemindeset let, pa debela in dostojanstvena vsled svojih belikastih las.

»Melanija«, je rekla kuharici, »naredite to jutro kolač, ker je lesto gotovo. Milostna gospodična ne bo vstala pred pol ure, in naj ga je pri čokoladi... Oj, to bo presenečenje!«

Kuharica, stara, suha ženska, ki je služila pri njih že trideset let, se je začela smejati.

»Res je! Presenečenje bi bilo sijajno. V peči gori, Honorina pa mi bo malo pomogla.«

Honorina, dekle kakih dvajsetih let, so vzeli v hišo kot otroka, jo vzgojili in je služila zdaj za hišno. Da dopolnimo osobje, je bil pri hiši poleg teh dveh oseb še kočijaž Franceli, ki je opravljal vsa težja dela. Vrtnar in vrtnarica sta skrbela za sadje in sočivje, za rože in kokošad. In ker ni bilo delo naporno in je vladala zaupljiva dobrotočnost, je živela ta mala družba v dobrem prijateljstvu.

Gospa Gregoiresova, ki si je izmislila v postelji presenečenje s kolačem, je ostala v kuhinji in gledala kako so devali testo v peč. Kuhinja je bila velika in po izredni snažnosti, ki je vladala v nji, se je dalo uginiti, kakšno važnost je imela v tej hiši. Velikanska zaloga kuhinjskega orodja, loncev, ponev, ki so bile tu nakopičene, je podkreplevala ta vtis. Tukaj se je dobro jedlo. Zaloge so bile nabite po omarah in podslavkih, da se je hotelo vse razleleti.

Sicer pa je bilo tukaj vse čisto priprosto; velika miza, stoli, buffet, dva naslonjača so pričali o dobrem življenju teh ljudi. Nikdar niso šli v salon, vedno so ostali tukaj, če so bili med sabo.

Ravno se je vrnil gospod Gregoire, oblečen v grobo volneno suknjo. Za svojih šestdeset let je izgledal tudi on še dobro; imel je prikupen dobrohoten izraz, glavo so mu pokrivali snežno-beli kodri. Bil je pogledal h kočijažu in vrtnarju. Ni bilo znatne škode, samo en žleb se je odtrgal. Vsako jutro je rad ogledoval Picolaine, ki ni bila dosti velika, da bi mu delala skrbi in od koder mu je prihajala vsa sreča.

»In Cecilija?« je vprašal. »Kaj danes sploh ne vstane?«

»Ne vem«, kako je to,« je odgovorila žena. »Zdi se mi, da sem jo že slišala zgoraj.«

Pognili so mizo in postavili tri tase na beli prt. Honorina so poslali pogledat, kaj dela milostna gospodična. Pa vrnila se je takoj zopet, pridrževala smeh in dušila glas.

»Oh, če bi milostna gospa videla milostno gospodično! Spil Oh, spi kot majhna podgana. Človek si ne more tega predstavljati; veselje je, če vidi človek kaj takega!«

Oče in mati sta se zaupno spogledala. Vprašal je smeje:

»Hočeš pogledati?«

»Uboga ovčica«, je rekla tiho. »Grem gori.«

In oba sta šla gori. Soba je bila edini prostor v tej hiši, ki je bil bogato opremljen. Bila je zagrnjena z modro svilo, kakor je zahtevala kaprica otroka, ki so ga stariši razvadili.

V belem posteljnem perilu, v polsvilu, ki je padal v sobo pri špranji zastora, je spalo mlado dekle, opirajoč lice na golo roko. Ni bila lepa, imela pa je krasno polt, mlečnato svežost, kostanjasto - rujave lase, okrogel obraz, kjer je kratki nos skoro izginjal med lici. Odeja ji je zdrknila na tla, dihala je tako nalahno, da ni dihal dvigal niti prsi, ki so postale že težke.

»Gotovo ni mogla vsled nesrečnega velra zalasniti očesa,« je rekla mati po tiho.

Oče jo je pogledal, naj molči. Oba sta se pripognila in opazovala kakor s svetim strahom deviško nagoto tako dolgo zaželjene hčerke, ki jima je bila prepozno dana v dar, ko sta že opustila upanje na to. Videla sta celo telo, ki je bilo že malo prepolno, predobro rejeno. In še vedno je spala in ni čutila njihove bližine. Vendar je ležal lahek oblaček na njenem nepremičnem obrazu. Bala sta se, da jo zbudi; odšla sta takoj zopet po prstih.

»Pst,« je naredil Gregoire na vratih. »Če se ni še naspala, naj spi.«

»Kolikor je mačico volja,« je pritrdila Gregoirka. »Bomo čakali.«

Šla sta doli in se vsedla v mehka naslonjača, služkinji pa sta se smejali spanju gospodične in dr-

razbitosti strokovnega pokreta ter si žele, da se vsi obstoječi rudarski sindikati združijo v enega samega, ki bi bil dovolj močan, da bi popravil poraz v zadnji stavki in izvojeval rudarjem boljši položaj.

Naš odgovor se glasi: »Delavske Novice« so že pred dobrim mesecem dni v odprtem pismu pozvale vse rudarske strok. organ. brez razlike strank, da nas se skliče splošna rudarska konferenca, na kateri naj bi se obravnavalo vprašanje združitve v eno samo rudarsko strokovno organizacijo. Pristavili smo, da bomo v slučaju, če se organizacije temu javnemu pozivu ne odzovejo, sami prisiljeni vzeti stvar v roke in združenje rudarjev izpeljati tudi preko glav strokovnih voditeljev.

Na naše odprto pismo nam je doslej odgovorila samo strokovna komisija. Vsebinsko tega odgovora smo priobčili v »Delavskih Novicah«. Vse druge organizacije pa molče. Ker ni niti malo naš namen, da ravno mi poženemo slavo, ki jo bo po vsej pravici zaslužili oni, ki bo rudarje združil, še prepuščamo iniciativo vsem obstoječim rudarskim organizacijam in jih še enkrat pa tudi zdajnjakrat pozivamo, da vzamejo naš predlog resno v pretes.

Če se v doglednem času prizadele organizacije ne zganejo, bomo svojo besedo držali in sami vzeli stvar v roke. Tedaj nas seveda nihče več ne bo smel dolžiti, da smo postopali nelojalno napram drugim organiza-

cijam in da jih nismo pravočasno opozorili na njihovo sveto dolžnost. Brezpredmeten bo seveda v očeh širokih množic tudi eventualni očitke, da hočemo komu delati konkurenco. Te naše besede naj si strokovne organizacije vzamejo k srcu.

Sodrugim rudarjem pa bodo najboljši pomagali naši akciji, če od svojega vodstva energično zahtevajo, da skliče rudarsko konferenco za združitev.

»Delavske Novice« torej lojalno čakajo. Če bomo pa videli, da bo to čakanje brezuspešno, se bomo odzvali splošnemu vabilu širokih mas in podali se bomo v revirje, da na shodih in sestankih razložimo naš načrt. Tedaj bo delavstvo jasno in glasno povedalo svojo voljo.

Mi smo odločeni v delu za ustvaritev enotne rudarske sindikalne organizacije, ki bo združevala vse rudarske delavce vseh strank, iti do konca. Te naše trdne volje ne bo omajal nihče.

Zatorej lahko rudarji gledajo v novo leto 1924 z jasnejšim očesom. Ob sodelovanju vseh zavednih rudarjev se bo v tem letu postavila splošna rudarska organizacija, ki bo izvojevala boljše plače, boljše delovne pogoje in večje pravice za rudarje.

Zatorej proč z malodušnostjo!
Živela strokovna združitev rudarjev!

Živel sindikalni boj!

Uredništvo »Delavskih Novic«.

Izid volitev v II. rudarsko skupino.

(Resen opomin Zvezi Rudarskih Delavcev.)

Pretečeni teden so se vršile volitve zaupnikov v Rudarsko Zadrugo (II. rudarsko skupino). Dobila je Zveza rudarskih delavcev 32 mandata, socialistična Unija slovenskih rudarjev 61 mandata, klerikalci 3 mandate in narodni socialisti 2 mandata. Večino je torej dobila socialistična Unija, dočim je doslej imela večino Zveza rudarskih delavcev.

To je zopet nov »uspeh« dr. Lemež - Žorga - Hlebčeve »nepomirljive« »klasne« »borbe« in njihove razbijalske politike. Isti ljudje, ki so razbili SSDL, češ, da je treba socialiste povsod pobijati, so zdaj s svojim delovanjem takorekoč uničili ZRD in izročili rudarske revirje istim socializmom, ki jih tako prezirajo.

Zvezi rudarskih delavcev pa je to zadnji, morda še prehud opomin, naj se ofrese komande plačanih politikastrov okoli »Glasa Svobode«, ki so doslej še povsod napravili ne-

srečo, kamor so vtaknili svoje prste, in se, dokler je še čas priključijo velikemu sindikalnemu taborju, ki ga oznanjajo nestrankarske »Delavske Novice«.

Za danes prinašamo le nekaj podrobnosti o izidu volitev v II. rudarsko skupino. Natančnejše in celofne podatke prinesemo prihodnjič.

Trbovlje. Od 41 zaupnikov je dobila socialistična »Unija slovenskih rudarjev« 25, »Zveza rudarskih delavcev« pa samo 16. Le zelo majhno število rudarjev se je volitev udeležilo. Ogromna večina, ki je nezadovoljna z razkolom, je ostala doma.

Zagorje. Udeležba zelo neznačajna. Ogromna večina se volitev ni udeležila. Dobili so v revirju Kisovec ZRD 6 odbornikov in 5 namestnikov, 1 namestnika so dobili socializmodemokrate. V Kotredžu ZRD vse mandate z majhno večino. V zunanjem obratu je zmaga skupna lista ZRD,

klerikalcev in narodnih socialistov. Socialisti so ostali samo za kakih 80 glasov v manjšini. Doslej smo tu zmagovali z ogromno večino. Daleč so nas privedli revolucionarni frazerji.

Hrastnik. Najneverjetnejši je rezultat v Hrastniku. Socialistična Unija je dobila vseh devet zaupnikov in 8 namestnikov, ZRD pa le enega namestnika. Lemež, Žorga, Hlebčec, Klopčič, kam ste pripeljali Hrastnik?

Za ostale revirje podamo izide v prihodnji številki.

Pogovori po delu.

V zadnjih dveh številkah ste prinesli pogovore med menoj, očetom in še pelimi drugimi rudarji. Z velikim zanimanjem in s že večjim pritrdilom, da je tako prav — so bile »Delavske Novice« sprejete med našimi rudarji. Moj oče so bili jako veseli, da poštena stvar napreduje v naši dolini — kljub temu, da so nekateri mladi fantje skoro napovedali bojkot. Noben bojkot in nikaka protiaagitacija ne more ovirati »Delavskim Novicam« polti med najširše množice rudarskega delavstva. Ze med potjo z dela domov so mi pripovedovali oče, da so se začeli zanimati za »Delavske Novice« tudi oni, ki so jih sprejeli bolj z rezervo. Doma so zopet oče nabasali svoj vivček in so začeli pripovedovati zadnje dogodljaje nekako takole:

Oče: No, Jože, ali imaš čas? Sedi malo, saj si gotovo tudi ti truden! Zapali cigareto, da bo kaj dima. — Slišal sem, da jo je naš general-radikal in klasno »nepomirljivi« Princ odrinil na Francosko. To je tič, to!

Sin: Da, verjamem! Meni je celo njegov precej intimni kolega povedal, da je čutil, kako vroča so mu začela postajati tla. Videl je, da je sedaj najboljša prilika, da jo odkuril! Jaz nisem Princu popolnoma nič zaupal, ker se je vedno sukal okrog radikalov. Na radikalnih shodih in sestankih ni nikdar nastopil kontra.

Oče: Ti, to je pa res! Lej, lej, tega pa še nisem nikdar opazil. Proti radikalom pa res ni nikdar nastopil. Zdaj pa že razumem njegovo politiko. Mislil je, da so bolj korumpirani ljudje, jaz pa mlad in čil general, kaj ko bi postal — radikal. Saj bo neslo!

Sin: O, neslo, neslo! Pa tudi odneslo ga je! Bal se je, da bi vse to zvedeli rudarji, je pa rajši sam pobral šila in kopita ter odšel v Ru-

sijo, o, pardon, ne v Rusijo — na Francosko. Kajti če bi šel v Moskvo, bi ga gotovo Lenin degradiral — on pa zelo rad komandira.

Oče: No, pa pustiva te pustolovce! Jaz sem si takoj mislil, da sedaj, odkar zopet izhajajo »Delavske Novice«, postajajo tla vroča za take fiče; barka »Hlebčec & Lemež i. dr.« se pa potaplja in jo že zadnje podgane zapuščajo. — Ti, Jože! Kaj pa pravijo drugi ljudje o »Delavskih Novicah«. Ali so za to, kar pišejo?

Sin: Prav gotovo, oče! Vsak jih bere z zelo velikim zanimanjem in jih tudi vsak da drugim, ki jih še nimajo, da jih čitajo. Posebno pa se povprašujejo, kako to, da ne skličejo shoda, da bi se pogovorili radi ustanovitve enotne proletarske fronte, na kar so pozvale »Delavske Novice« vse strokovne organizacije.

Oče: Da, prav imaš! Tudi jaz sem že to slišal, ker imajo na Turjaškem trgu navado, da napišejo »masa je sklenila«. Ako ne bo v kratkem nikakega odgovora na fisto odprto pismo vsem strokovnim organizacijam, bomo za novo leto poslali gg. Hlebču, Lemežu, Klopčiču, Jakabu in Marcelnu tako-le no-voletno voščilo. »Masa je sklenila, da prenehate z vašimi lažmi in z obrekovanjem značajnih ljudi. Masa je sklenila, da naj Lemež takoj odpusti Hočevarja in ponižnega Weinbergerja v Zagorju in Salomona, Kolška ter Pristava v Trbovljah. Masa je sklenila, da naj g. doktor takoj izroči ključke od »kase« in zapuste Turjaško, ako ne, bo masa zahtevala, da bodo g. doktor Lemež polagali račune in dajali odgovor na vprašanje mase. Skratka, masa je sklenila, da se ne pusti več farbat in vleči za nos, zato naj že v tem voščilu navedeni gospodje zapuste Turjaško in gredo za Princem.«

Sin: Saj se bo tudi tako zgodilo! V Zagorju tudi niso zadovoljni s takimi pobožnimi kričaji. Govoril sem s par Zagorjani, pa so tudi za pokret, katerega zastopajo »Del. Novice«, hudi tam se pripravljajo, da bodo zmetali gnila jabolka na gnoj. Mislite si, da je bilo Zagorje najbolj organizirano, zdaj po stavki je pa popolnoma vse razbito. Dogovorili smo se z Zagorjani, da naj se pripravljajo za skupni sestanek, da obnovimo naše organizacije. Tam so taki ljudje, da pravijo: »prej ne grem v nobeno organizacijo, dokler ne bo samo ena. Kot je družba enotna, naj bomo še mi rudarji enotni.«

Oče: No, prav imajo, saj je res

žali brez mrmranja čokolado vročo na ognjišču. On je vzel v roko časnik, ona je pletla veliko volneno odcjo. Bilo je jako vroče, noben glas se ni slišal iz lihe hiše.

Premoženje Gregoiresovih, ki je donášalo okoli štiridesetlisoč rente, je bilo vse naloženo na akcije montsouskih rudnikov.

Naenkrat so se odprla vrata in močan glas je zavpil:

»Kaj pa naj to pomeni? Kaj se zajutkuje brez mene?«

Bila je Cecilija, taka kot je skočila iz postelje, oči je imela še vse zaspane. Samo lase se je popravila in vrgla nase belo domačo haljo.

»Ne, ne,« je rekla mali. »Saj vidiš, da smo čakali na te. Ne res, veler te je pripravil ob spanje, uboga pulka!«

Dekle jo je pogledala začudena:

»Kaj je bil veler? Jaz ne vem nič, celo noč se nisem ganila.«

To se jim je zdelo smešno in vsi trije so se začeli smejati; in služkinji, ki sta prinesli zajuterk, sta se tudi zahroholali, tako smešna se jim je vsem zdel misel, da je miloslna gospodična spala svojih dvanaest ur brez preslanka. Pogled kolača je dopolnil veselost.

»Kaj je že pečen?« je vzkliknila Cecilija. »To bo leknilo, tako še gorak in k čokoladi.«

Končno so se vsedli za mizo, čokolada se je kadila v skodelicah, dolgo časa so govorili samo o kolaču.

Pa zdaj so glasno zalajali psi; mislili so, da nazznanjajo prihod učiteljice klavirja, ki je prihajala ob ponedeljkih in četrkih iz Marchionnesa.

»Gospod Deneulin je,« je rekla Honorina, ko je vstopila. Takoj za njo je vstopil Deneulin, govoril glasno in gestikuliral z rokami, kakor je pač navada pri starih kavalerskih častnikih. Bil je Gregoireov

bratranec. Čeprav jih je imel že čez peldeset, so mu bili gladko ostrženi lasje in močni brki še čisto črni.

»Da, jaz sem, dober dan, ne dajte se moliti,« je rekel.

Vsedel se je, med tem ko ga je družina začudena pozdravila. Končno so se spet vsedli za mizo.

»Mi imaš kaj povedati? je vprašal Gregoire.

»Ne, prav in čisto nič,« je hitel Deneulin odgovarjati. »Jezdil sem na sprehod, da se malo zgibljem, in ker sem šel tukaj mimo, sem Vam hotel voščiti dober dan.«

Cecilija ga je povpraševala po njegovih hčerkah Ivanki in Luciji. Izvrstno jima gre; ena slika brez prestanka, druga, starejša, vadi svoj glas na glasovirju in poje od julia do večera. In njegov glas se je malo tresel, neugodje ga je prijelo, ki ga je skušal skriti pod glasnim smehom.

Gregoire je vprašal dalje:

»V rovu je vse dobro?«

»Hudič, vsled te proklete krize sem se sprl s tovariši. Ah, vrnil bomo, kar so prinesla dobra leta. Preveč fabrik smo zidali, preveč tračnic položili, preveč kapitala razmelali za to velikansko produkcijo. Danes pa je ta denar mrtev, novega pa ni dobiti, da bi mogli spraviti ta aparat v obrat. K sreči ni še nič zgubljenega. Jaz se bom izmotal, za to nimam strahu.«

Ravno tako, kot njegov bratranec je imel tudi on nekoč delež na premogokopu v Montsouju. Kot podjefen inženir pa se je v svojem pohlepu, da si pridobi kraljevsko premoženje, podvizal, da ga je prodal, ko je dosegel višino milijona. Cele mesec se je ukvarjal s tem načrtom. Njegova žena je imela po nekem stricu majhno koncesijo za rudnik Vandome, v katerem sta bila samo dva rova, Jean Bart in Gaston Marie, ki pa sta bila v tako zanikernem stanju in je bil material tako za nič, da je obral komaj stroške kril.

Zdaj se je ukvarjal z načrtom, da bi popravil Jean Bart, prenovil stroje in držal Gaston Marie v obratu samo tako dolgo, da ga izčrpa. Misel je bila prava. Samo, da je polročil na to milijon in je prokleta industrijska kriza izbruhnila ravno v trenutku, ko so mu začeli bogati donosi dajati prav. Poleg tega je bil slab upravitelj in predober proti delavcem. Odkar mu je bila umrla žena, je spustil vajeti pri hčerih, ki je hotela ena ili k gledališču, drugi pa se je zdelo, da je slikarica.

»Vidiš, Leon,« je nadaljeval obotavljaje »nisi imel prav, da nisi obenem z menoj prodal. Če bi mi bil zaupal svoj denar, bi bil videl, kaj bi bili vse napravili v našem rudniku v Vandomeju.«

Gregoire je izpil v vsem miru svojo čokolado. Odgovoril je v prijaznem tonu:

»Nikdar! Dobro veš, da ne moram špekulirati. Živim v miru in pokoju. Preneumno bi bilo, če bi si hotel natrpali glavo s poslovnimi silvarmi. In kar se tiče Montsouja, lahko še malo pada, pa bomo še vedno lahko živeli. Hudič, saj ni treba hoteli toliko imeti! In to ti pravim, da se boš zopet zmoli. Kajli Montsou se bo zopet dvignil in Cecilijinih otrok otroci bodo še imeli od tam svoj kruh.«

Deneulin ga je poslušal s prisiljenim smehom:

»Če bi ti zdajle rekel,« je nadaljeval polihno, »da vlakni stolisoč frankov v moje podjetje, bi se branil?«

Ko pa je videl vznemirjene obraze Gregoiresovih, mu je bilo žal, da je šel tako naglo, odložil je svoj predlog na pozneje ter ga pridržal v rezervi za obupen slučaj.

»O, tako daleč pa še nisem, to je samo šala. Bože moj, mogoče imaš prav. Denar, ki ti ga zaslužijo drugi, te mogoče najhitreje izpiha.«

(Dalje prihodnjič.)

takoj! Če je družba ena, zakaj pa ne bi tudi mi imeli samo eno strokovno organizacijo?

Sin: Kaj, ko bi vas slišal zdajle Hlebčev Bertl! Ta bi šel takoj opozoriti očeta! Družbi bi dejal: »Dajte me malo zapreti, da bom dejal, da sem mučenik — kljub temu — da je moj oče vaš kasir in knapje mi bodo verjeli, potem pa mi nekaj daste, največ pa boste spravili — sami.« Oče: Pusti, pusti Bertl! ni vredno, da ga jemlješ v misli. Ti glej, da dobiš zvezo z Zagorjani, jaz bom pa v Trbovljah agitiral. Tam je neki R....., ki je zelo hud na tiste mlečnike, ki tudi dopisuje v »Del. Novice«, ta je zelo dober vojščak za enotno proletarsko fronto. Tudi ga lahko pripelješ sem, pa se tu skupno pogovorimo.

Sin: Dobro je! Pa povabimo še par naših kolegov rudarjev, pa naredimo sestanek in se posvetujemo, na kakšni podlagi naj se izvrši ujedinenje! Brezdvomno bomo v kratkem sklicali par shodov, da se pripravimo za ujedinenje kar najbolje.

Sosed: Dober dan! Pravzaprav dober večer! Pa gofovo že zopet »politizirata«? Saj sem vedel! Kar zaljubila sta se v »Delavske Novice«. Pa saj vama dam popolnoma prav. Edine so, ki pišejo resno. Še boljše se mi zde zdaj kot prej. V Trbovljah sem zvedel, da jih prihaja vedno več. Upam, da nadkriljujemo lažnjivo »Borbo« in »Glas Svobode«. V posameznih kolonijah se vrli pogovor samo okrog »Del. Novic« in povsod so z veseljem sprejete. Čudno pa se

vsakomur zdi, da generalčki na Turjaškem nič ne delajo za ujedinenje. Sedaj je marsikdo že sprevidel, da so pristni frazerji in pobožni kričaci, za katere je najbolje, da napravijo svojo lastno cerkev in ne pridejo nikdar več med knape. Ti, Jože, pa pojdi z menoj za S....., tam se jih nekaj zbere, da se kaj pogovorimo.

Sin: Nasvidenje, oče! Vrnem se kmalu!

Oče: Živijo, Jože! »Delavske Novice« vzemi s seboj, pa jih daj komu, če jih ni še bral!

Sin: No, Janez! Ali nisem mar vedel, da je čisto pravična in poštena stvar, katero zagovarjajo »Delavske Novice«?

Sosed: Jože, prav prav imaš. Samo urno stopiva. Iz vsake kolonije je po eden, da se tega razgovora udeleži in marsikdo pravi, da je najbolje, da skličemo v kratkem shod. Okrog dvajset mladih generalov je pobegnilo na Francoško! To so zelo čudne in zanimive misije. V dolini se govori, da je Princ čutil, da bo masa zahtevala obračun s to mlado frakcijo.

Sin: No, saj to ni nič čudnega. Trdna stavba se ne podere, če je še tako hud potres, gnila in slaba pa razpade sama.

Tako sta se pogovarjala sin in sosed spotoma v S....., oče pa so vzeli v roke »Delavske Novice«, da čitajo »Obletnico kongresa Zveze rudarskih delavcev«.

Na svidenje v prihodnji številki!

Sin sajaste trboveljske doline.

Vladislav Fabjančič:

Kako so razbili delavsko enotno fronto?

Kdo je kriv sedanjí nemoči delavskega razreda v Sloveniji?

(Nadaljevanje.)

Tako je torej dr. Lemež hotel likvidirati komuniste in jih spravili vse skupaj pod okrilje »socialpatriotov«, kakor se je bil svoječasno že dogovoril z Dragišo Lapčevićem in dr. Živko Topalovićem. Za ta svoj namen je menda sedaj dr. Lemež »persona grata« in prvi revolucionarni bojovnik za skupino revolucionarnih kričavev okrog advokata Triše Kacjerovića, juda Mojzesa Dijačeta in radikalnega agenta Rajka Jovanovića v Belem gradu, ki izdajajo nekakega »Radnika«.

Zaupniki so dr. Lemežev predlog zavrnili ter so sprejeli Klemenčičev osnutek programa in pravil za novo stranko, ki naj bi se imenovala »Stranka delovnega ljudstva«. Ime »socialistična« je bilo sprejeto šele v komisiji na konferenci enotne fronte na predlog dr. Lemeža.

Zdaj bom povedal pa nekaj takega, da bo enkrat mimogrede tudi Bernot prišel na svoj račun, ker vedno govoriči, da sem se hodil v Belgrad priklanjati ministrom, in sicer kot da sem se res šel klanjati in da sem to storil na svojo roko. Jaz omenjam to svojo belgrajsko pol ne toliko radi Bernota, čegar stranka je imela z ministri vedno pristranske zveze, kot radi stvari same, da bo tudi ta zadeva na jasnem.

Sestanek ožjih zaupnikov, na katerem so bili poleg mene in Klemenčiča tudi današnji generali na Turjaškem trgu dr. Lemež, Ošterc, Hlebčev, Zorja i. dr. ter ss. Makuc in Baznik, je sklenil soglasno in brez ugovora, da imam jaz še isti večer oditi v Belgrad, kjer imam od vlade zahtevali, da se dovoli konferenca enotne fronte dne 21. januarja. Natančno se je tudi določilo, kam imam iti in kaj imam govoriti. Za polne stroške sem dobil 1000 dinarjev, ki mi jih je izročil S. Baznik.

Sel sem torej v Belgrad ne na svojo pest, ampak kot pravilno pooblaščen delegat in v Belgradu sem govoril in naredil samo to, in sicer izključno samo to, kar mi je naročila seja zaupnikov. Bil sem najprej pri pravosodnem ministru dr. Lazarju Markoviću, ki me je zavrnil na notranjega ministra Vujičića, češ da zadeva spada v njegovo kompetenco. Minister Vujičić je takoj v početku izjavil, da ne bo dopustil nobene stranke, ki bi jo ustanovili komunisti in da bo torej tudi proti nam nastopil v smislu »zakona o zaščiti države«. Ko

sem mu pa omenil, da so na konferenco enotne fronte pozvani tudi socialisti, narodni socialisti in krščanski socialisti, je minister spremenil obraz in je dejal: »Pa zar če na tu konferencijo doči gospodin Deržić, g. Golouh, g. Bernot?« Ko sem mu povedal, da pričakujemo tudi njihovo vdeležbo, je dejal: »E, pa to iz osnova menja stvar. To su odlični nacionalni ljudi, ja ih znam. U tome slučaju mi vašu konferenciju nećemo zabranjivati. Ja ću to telegrafski narediti u Ljubljano. A prema rezultatima konferencije ja ću odlučiti, da-li ćemo tu novu partiju staviti pod zakon o zaštiti države ili ne.«

Kar je bila moja naloga, to sem torej opravil. Omenim naj samo še par stvari. Minister Vujičić mi je med drugim dejal: »Mi nismo protivni tome, da imaju radnici svoju partiju. A šla vam tu treba još jedna partija, kad već postoji socialistička partija? Neka idu radnici u socialističku partiju, u kojoj su odlični i vaspitani ljudi.« G. minister notranjih zadev se je torej v tej točki popolnoma strinjal z dr. Lemežem. Jaz sem rekel, da delavci nočejo iti v socialistično stranko in da nobena sila delavcev ne more prisiliti, da bi šli drugam, kakor sami hočejo!

Naj povem še drug zanimiv dogodek, ki sem ga pri tej priliki zvedel. Minister Vujičić je dejal v začetku razgovora: »Pa bili su tu kod mene več g. Triša Kacjerović* i g. Mika Todorović i oni su tražili, da im dozvolim da osnuju svoju stranko. Oni su mi čak nudali da im dozvolim da postavje kandidatske liste samo u nekoliko okruga...«

Bilo me je sram, ko sem čul, kako so se poniževali takozvani »revolucionarni« voditelji. In ti ljudje naj nam očitajo oportunizem?

Nato sem obiskal Miko Todorovića, ki je tedaj bil najmerodajnejši faktor delavske levice v Belgradu. Njemu sem natančno razložil namen svojega prihoda v Belgrad in vse, kar sem tam opravil. Povedal sem mu tudi, da se bo v Ljubljani vršila konferenca enotne fronte, kjer se bo ustanovila »Stranka delovnega ljudstva«. Razložil sem mu program in tudi predvideno sestavo te stranke, da to ne bo stranka samo ko-

* Današnji voditelj revolucionarnih frazerjev.

munistov, ampak splošna delavska stranka.

Mika Todorović je naš načrt popolnoma odobral. Bridko pa se je priloževal nad Zagrebčani, zlasti nad famoznim Cvijićem. Rekel je, da oni iz gozovih razlogov ne bodo ustanovili svoje stranke pred volitvami; da je ena struja sicer za to, da pa je ta struja v manjšini. To, kar mi v Sloveniji delamo, je po njegovem mnenju edini izhod iz situacije. Boljše je, da se ustanovi stranka vsaj ne enem kraju kot nikjer. Rekel je, da bo priporočal, da se v Dalmaciji, v Zagrebu in morda še kje drugje postavijo kandidatske liste na podlagi našega ljubljanskega programa. Tako sem se vrnil v Ljubljano tudi s privoljenjem vodilnih sodrugov v Belgradu za naš načrt.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz rudarskih revirjev. Pri nas v revirjih smo po zlomljeni stavki pravi pravcati sužnji trboveljske premogokopne družbe. Pred stavko smo imeli še močne strokovne organizacije, ki so nam bile zadnji naš up. Sedaj smo izgubili vse to; organizacija so zapustili člani, ker so se v delavski pokret vrnili mladi, neizkušeni ljudje, ki so s svojo nedoslednostjo šli tako daleč, da niso zapustili svojih vodilnih mest, pač pa so rajši dopustili, da se je delavski pokret do malega uničil. Se sedaj so razni ljudje na vodilnih mestih in jih nočejo zapustiti kljub temu, da ne živajo pri rudarjih nikakega zupanja več. S svojo domišljavostjo hočejo še bolj razcepiti rudarsko delavstvo. Rudarji imamo preveč izkušnji, da bi nas še nadalje slepili s frazami o revoluciji. Ne besed, ampak nam je treba dejanj. Od strani »Delavskih Novic« so bile pozvane vse rudarske strokovne organizacije — da skličejo rudarsko konferenco, na kateri naj se postavi temelj ujedineni organizaciji rudarjev. Razun »Strokovne komisije« se še ni zanimala nobena druga organizacija. Rudarji včlanjeni v »Zvezi rudarskih delavcev« čakamo, da se bodo naši generali zbudili in začeli misliti. Ako pa bodo spali do novega leta, potem naj spijo kar naprej. Mi bomo šli preko trupel mladih samozancev do — ujedinenja. Prej so vedno čenčali: ti zaslužiš toliko in toliko, treba je, da se še nekaj dobi itd. Sedaj pa, ko smo po zlomljeni stavki dobili cel kup kazni, ko je na stotine rudarjev odpuščenih, ko nas pazniki šikanirajo kot grajski valpeti svoje podložnike, se nihče ne briga več za nas, ampak vsak je zadovoljen in lepo počasi maže in laže v »Strokovni Borbi«. — Toda, mi trpini v revirjih budimo! Ne bomo šli slepo za vami v početje od katerega bi imeli korist vi, ki ste še vedno krvniki rudarskega delavstva. Mi se hočemo najprvo ujediniti v močni in enotni rudarski organizaciji, hočemo se najprvo oborožiti, izvežbati in potem še le naskočiti buržuazne postojanke z gotovostjo uspeha. Rudarji! Mladi frazerji v naših vrstah niso za to, da se naš gmojni položaj izboljša. Rajši vidijo, da je proletarijat lačen in nag, samo da je »revolucionaren«. Mi rudarji pa nimamo popolnoma nič od fraz — temveč samo od resnega in poštenega dela. Mi nismo zlomljeni, dasi smo pri naših pravicah zelo prikrajšani. Oklenili se bomo nam zvestih »Delavskih Novic« in vodili pravi razredni boj še v nadalje. Mi nočemo nikomur obetati devehil nebes, ampak se zavedamo, da bomo imeli samo to, kar si bomo s trudom priborili. Rudarji! Kri naše krvi — naši otroci bosi, nagi in lačni, so nam živa zahteva, da moramo zmagati. Najprej pa moramo odstraniti pijayke z naših prs. Dovolj in preveč je med nami frakcije, koje edini smoter je razbiti in oslabil delavske organizacije in na ta način pomagati buržuaziji na konja. Delavska organizacija more voditi uspešen boj šele takrat, kadar je močna in disciplinirana in brez — izdajalcev, ki so podjetniku takoj na prodaj in za vsako ceno. Če se da-

nes povprašamo, kje je vzrok nemoči delavstva — nam je takoj jasen odgovor — v razbitosti organizacij. Ni potrebno, po mojem vsaj ne, da bi vsaka politična stranka imela svojo strokovno organizacijo, ampak za vsako panogo industrije zadostuje ena sama stanovska strokovna organizacija, ki stoji na stališču razrednega boja. Dokler pa tega ne bo, je vsaka beseda o socializmu in vsako drugo besedičenje odveč. Dovolj je bilo lepih besed, sedaj potrebujemo dejanj! »Delavske Novice« so ves čas svojega obstoja zagovarjale interese delavstva, zato naj jih ne manjka v nobeni proletarski hiši. Poleg skrbi za materijelno blagostanje moramo gojiti duševno stran življenja, ki je predpogoj vsakega napredka. »Delavske Novice« nam dajo tudi duševne hrane, zato: Živele! Rudar.

Tedenske novice.

Beg grškega kralja. Pri volitvah v grško ustavodajno skupščino so zmagali z ogromno večino glasov republikanci in republikansko orijentirani pristaši Venizelosa. Na nasvet vojaške vlade je kralj Jurij z ženo zapustil deželo in se odpeljal v Rumunijo. Na pot je dobil 1 milijon drahem. Dasi se ni hotel odreči prestolu, se vendar mora smatrati, da se kot kralj ne bo več vrnil na Grško, ker bo Grčija proklamirana za republiko. To je tem bolj verjetno, ker se je po zadnjih vesteh tudi sedaj najvplivnejši grški politik Venizelos izrekel za republiko ter ni pričakoval intervencije od strani tujih držav. Za prezidenta bo izvoljen znani milijarder Bazil Zaharov ali pa Venizelos.

Poljska republika je priznala sovjetsko vlado. — Te dni so bile izmenjane diplomatske note med obema vladama, v katerih Poljska priznava Zvezo sovjetskih republik. Poljaki bodo na Ruskem ustanovili več konzulatov, enako tudi Rusi na Poljskem.

Nova vlada na Poljskem. Po demisiji Witoševskega kabineta je finančni minister Grabski sestavil vlado iz desnih strank.

Brezposelnost v Nemčiji postaja vedno hujša in je zdaj že 4 milijone oseb brez dela.

Revolucija v Mehiki. Boji med revolucionarnimi četami in armado predsednika Obregona niso privedli do nobene odločitve. Sedaj je sklenjeno premirje.

Po angleških volitvah. Slovesna otvoritev parlamenta s prestolnim govorom bo 15. januarja. Demisijske vlade se pričakuje za 19. januar, na kar bo bržkone zasedanje odgode-no za 14 dni. Med tem časom bo voditelj delavske stranke Ramsey MacDonald sestavil delavsko ministristvo, če mu kralj poveri to misijo.

V Belgradu ni nič novega. Poročajo le, da se klerikalci niso mogli pogoditi glede vstopa v vlado. Tudi vprašanje demisije železniškega ministra dr. Jankovića ni še definitivno rešeno. Uradniki bodo dobili z novim letom velikanske plače. Nekateri kar po 20 do 30 dinarjev na mesec več kot doslej. Govori se, da bo odslej vsak državni uradnik lahko zidal svojo lastno palačo in si ustanovil svojo posebno banko, ker ne bo vedel kam dejati velikanskih poviškov, ki ga čakajo v novem letu.

V Ljubljani bo začel izhajati z novim letom nov dnevnik, ki ga bo izdajala Jadranska banka. V tem dnevniku bodo sodelovali radikalci, narodni socialisti in samostojni kmetje. Vsaka teh strank bo imela eno kolono na razpolago, za katero bo nosila odgovornost. Tako dobimo za novo leto čisto svežo radikalno-samostojno-narodnosocialistično mešano solato, ki jo bo solila in prirejela v zelo užitno jed Jadranska banka. Dober tek!

Komarjevi zapiski.

Zgodovina: Abraham je rodil Iza-ka, Izak je rodil Jakoba, Jakob je rodil Jurčiča, Jurčič je rodil Tavčar-ja, Tavčar je rodil Praprotnika, Pra-protnik je rodil Mojzesa in njegovih dvanajst bratov, iz katerih rodu je bil dan človeštvu dr. Lemež.

Človekoljubje. Poznam gospo, ki je zelo usmiljenega srca. Ni reveža, ni berača, ki bi naletel pri nji na gluho uho in zaprto roko. Zato gre-do molitve proti nebu za njeno do-brobit in večno zveličanje. Tudi jaz si nisem mogel kaj, da je ne bi bil zadnjič prav iz srca pozdravil in pri-stavil: »Gospa, Vam bo lahek od-govor na sodnji dan, mesto Vas bo-do govorili vsi ti neznani in nepo-znani!« Pa me je skoro lepo pogle-dala in rekla: »Kaj sodnji dan in berači: eno in drugo mi je odveč! Ampak gledati to jezo in nevoščlj-i-vost mojih sosed, ki ne morejo ni-česar dati, to, to, pravim Vam, je užitek, ki odtehta sama nebesa. Po-pokale bodo od jezle!«

»Vzajemna posojilnica« naznanja, da se je preselila v svojo novo pa-lačo na Miklošičevi cesti. Hvala bo-gu, vendar enkrat! Ze pet let se je vlekla ta nesrečna stanovanjska kri-za, da so morali stanovati ljudje po barakah in vagonih, kakor živina na transportu. No in zdaj je konec te nesreče in sramote: kajti dobro nam je znano, da je »Vzajemna posojil-nica« človekoljubno podjetje, kar kaže že naslov sam, in smo prepri-čani, da se ne bi selila »Vzajemna posojilnica« v svoje razkošne pro-store, medtem ko bi reveži prezebali po barakah in vagonih — rajša bi jim dala sama svojo palačo zastoni na razpolago. Če se je torej prese-lila »Vzajemna« v svojo lastno pa-lačo, je to znamenje, da je stano-vanjske revščine vendar enkrat ko-nec in da bo vsak ljubljanski prebi-valec praznoval Božič v udobnem, prijetno zakurjenem stanovanju. Bog živi dr. Gosarja!

Božično premišljevanje. Bližajo se božični prazniki, ko se pripravljajo ljudje, da bodo šli krast v bliž-nje ali bolj oddaljene gozdove smre-ke, da vredno počaste rojstvo Go-spodovo. Nekatere banke zvišujejo ob teh dneh svoj akcijski kapital. Vreme je ob tem času deževno ali sneževno in dan po navadi bolj kra-tek, da ostane več časa za noč, ko lahko govorijo lučke na božičnem drevescu. Ljudje postanejo zamiš-ljeni in kašljajo, drevje izgubi listje, da se bolj postavi s svojo zelenja-vo za Veliko noč, če ne pride pre-zgodaj. Solnčnih in luninih mrkov ni, ker bi jih ne mogli ljudje opazo-vati, ker so preveč zamišljeni in bi ne bilo mrkov videti, ker bi se godili po noči, kar bi bila velika izguba za znanost. Tudi vulkani prenehajo ob teh časih bruhati, ker jim je zna-no, da listi par dni ne izidejo in ima-jo poleg tega preveč voščil in anons, da bi mogli dovolj dostojno proslaviti vulkanske in potresne iz-bruhe. Ob tem času sta najbolj na delu Silvin Sardenko in Franc Neu-bauer, ki zlagata svojo božično pe-sem: Sardenko za »Domoljub«, Neu-bauer za »Slovenca«. »Jutro« in »Narod« prinese ta pesmi iz prejš-njega leta. Isto je za uvodnimi članki. Tudi trava porujava in segnija, ker lahko nanovo raste spomladi, da jo ljudje slišijo. Ptice ne pojejo, ker je dan tako kratek, da komaj skrbijo za domačijo in odgodijo to zabavo za spomlad, ko ima dan štiriindvajset ur. Da se to nekoliko izenači, pojejo tem bolj ljudje na Silvestrov večer, zlasti listo: »Tirolka mu«. To pa predvsem iz veselja nad tem, ker se takrat opolnoči povsod pogasnejo luči in se vsled tega mnogo pridobi pri elektriki in drugih energijah, ki so važne za narodno gospodarstvo. Oblaki dobijo o Božiču bolj temno barvo, zlasti kadar je oblačno. To ima svoj namen v tem, da gredo ljudje lahko z bakljami k polnočnici, vsled česar navadno nastane požar,

da imajo gasilci dela za celo noč in lep spomin za stare dni. Tudi je ta-krat dana zakonskim možem lepa prilika, ki se ne nudi večkrat, da greš namesto k polnočnici v go-štino, kajti jutraj pride pijan do-mov listi, ki je bil v gostilni in tisti, ki je šel k polnočnici. Neglede na to, da takrat lahko vsak poje v cer-kvi in tudi res vsak poje, eden bolj, drugi manj ubrano, imajo otroci zla-sti bolj zadaj priliko, da se lahko ves čas nemožno ščipljejo in la-sajo, kar je v šoli po novem zakonu dovoljeno samo učitelju, tako da ta častljiv slovenski običaj že skoro izumira. Psi so o Božiču fih, da lah-ko zalajajo na spomlad, ko gre fant k dekletu v vas in ima postrani klo-buk, kar o Božiču ni mogoče, ker nosi vsled mraza namesto klobuka kapo, če pa že ima klobuk, ga po-tisne do ušes, tako da ga ne more nositi po strani, poleg tega bi v ole-denelih škornjih lahko spodrsnil na lestvi, kar ne bi bilo prav ne zanj niti zanjo. O solncu pa se o Božiču niti govoriti ne da. Prvič zavoljo te-ga, ker ono sije na pravične in na grešnike, ne pa samo na pravične. Ker pa so o Božiču vsi pravični, kar sledi iz tega, da voščijo eden dru-gemu vesele božične praznike, iz-gubi solnce svoj pomen in se pri-pravlja na vzvišeno poletno nalogo, ko bo lahko sijalo po letovišjih in kopališčih, kjer bo poleg pravičnih ljudi nekaj grešnikov.

Opozorilo. Kakor vsako leto tako bodo tudi letos prinesli slovenski li-sti za Božič uvodne članke. To ne bi bilo samo na sebi nič hudega, ker se to dogaja tudi o Veliki noči, o binkošti in včasih celo večkrat v tednu, tako da so ljudje že kolikor toliko utrjeni. Vendar je v tem oziru ravno Božič ravno tako krilicen, kakor pasji dnevi glede griže. Že več let se je namreč opazovalo, da oboli v Sloveniji ravno za Božič iz-redno mnogo ljudi na težkih boleznih, ki imajo včasih za posledice smrt ali pa Sludenec. Dolgo se ni moglo priti do dna temu pojavu, šele na podlagi natančnega statističnega materiala se je ugotovilo, da tiči vzrok bolezni v uvodnih člankih slovenskih dnevnikov za Božič. Zato so zdravniki mnenja, da naj bi se članki absolutno ne brali — nevarne so zlasti božične pesmice. — Kdor pa vsled prirojene radovednosti le ne more obrniti svojega pogleda od drevesa skušnjave, ta naj pazi, da bo jemal vase strup v najmanjših dozah, tako da se ga organizem po-časi privadi. Najkrajša doba za za-vežitje vsega štrupa naj bo od božiča do binkošti. Ali je zdravstvena ob-last kaj podzela v tem oziru, nam ni znano, vendar upamo, da se bo zavedla svoje naloge in ukrenila vse potrebno. Kakor slišimo iz zaneslji-vega vira, se pripravlja nov kazen-ski zakonik, ki bo zopet vpeljal ka-zensko določbo, da se mora s sa-momorilci postopati na najkru-tejši način: truplo položiti na sramotilni oder, kjer ostane 24 ur, nato poko-pati samomorilca ponoči kje v ka-kem grabnu brez zvonjenja in križa. In po isti določbi kot s samomorilci se bo postopalo z nepredvidnimi in zakrknjenimi čitatelji teh božičnih uvodnikov. Katere bolezni prihajajo od enega lista in katere od drugega, se do sedaj ni dalo natančno ugo-toviti, pojavljajo pa se predvsem te-le bolezni: smrtonosna zasp-anost, verska blaznost, krvava griža in steklost. Tu in tam se pojavlja tu-di mrtvoud. Kakor omenjeno, ni go-gnano, kaj povzroča ta in kaj drugi list, ugotovljeno je samo toliko, da pesmice ne glede na list, v katerem so izšle, povzročajo grižo.

Mila prošnja. Podpisani se obrača tem potom do vseh človekoljubov in drugih dobrih ljudi, da bi mu dali po svojih močeh dober nasvet. Podpi-sani je že precej v letih in ker člo-vek ne ve ne ure, ne dneva, zato je jako vznemirjen. Ne da bi se ravno bal smrti, kajti smrt ne more biti nič

hudega, ker jo je do zdaj še vsak prestal. Ampak mogoče je, da pod-pisani umre nepoznan, tako da ne ve, kaj bo pozneje z njim. Zgodi se mu celo lahko, kakor Prešernu, ki so ga začeli slaviti še-le takrat, ko so pozabili za njegov grob, tako da nam ni mogoče ugotoviti, če se je v grobu obrnil. Tega ne maram doži-veči, niti domnehi. Zato se obračam do gori imenovanih ljudi s sledečo prošnjo:

1. Ali je že danes gotovo, da bom slaven in na katerem polju (lirik, ke-mik, vojskovodja)? 2. V slučaju, da je jasno, da bom slaven, katere pesem se mi bo pela na grobu: »Vigred« ali »Blagor mu, ki...«, kdo bo imel nagrobni govor, kako se bo glasil in kdo bo pisal nekrologe? (Tukaj prosim, da se mi rokopisi pošljejo tako pravočasno, da bom lahko še sam opravil prvo korekturo!) 3. Kdo bo pisal komentar k mojim delom in izdal čitanko mojih del? (Tudi tukaj bi rad videl rokopis!) 4. Ali dobim spomenik, kje in kakega? (Opozar-jam, naj bo spomenik soliden, z ve-rigami v tla priprt, da me ne pre-vinejo pri prihodnjem prevratu, ali pa dobim celo zimzeleno mesto glave, kakor cesar Franc Jožef pred sodnijo!) 5. Kje bo stal moj spome-nik? (Moja želja je poleg vsega dru-gega, da se postavi spomenik v bližini kake gostilne, zato prosim, da se mi da mesto Radetzkoga v »Zvezdi«; od tam se pride na različne strani in marsikam.) 6. Ker že pošljam sla-ven, sem dobil zadnjič neko polo-od »biografskega leksikona«, naj se opišem in popišem. (Kaj naj zapišem tam notri? Ali lahko pristavim, naj pustijo gospodje ljudi vsaj po smrti pri miru?) 7. Ali lahko na pod-lagi vsega tega naredim prošnjo na narodno skupščino, da se mi všteje 80 let službe kot delo za domovino (koliko dobim pri teh všteti 80 letih plače, koliko aktivitelne in koliko draginske doklade? Ali pridem s tem v prvo grupo prve kategorije državnih uradnikov?) Komar.

Za smeh in kratek čas.

Bil je pocestni ropar, ki je imel dobičkanosno navado, da je na sa-motnih potih ustavljal popotnike in jim jemal denar. Na ta način je ta tolovaj skrbel za svoj vsakdanji kruh. Zgodilo pa se je nekega dne, da je tolovaj naletel na popotnika, ki je bil dobro oborožen in pogu-men. Ta popotnik je tolovaja po-šteno premikastil, nato ga je za na-meček vrgel v cestni jarek. Raz-bojnik je v svojih bolečinah ogor-čeno vzkliknil: »Popotnik, kje ste se pa vi manir učili, ali se tako ravna s poštenimi ljudmi?«

Bila sta nekoč »Glas Svobode« in »Strokovna Borba«, ki sta poštenim ljudem kradla čast. Tatinska obrt jima je šla dobro od rok, dokler sta imela opraviti z neoboroženimi po-potniki. Nekega dne pa sta pocest-na tatova hotela iz zasede ukrasti čast poštenemu, pogumnemu in do-zob oboroženemu korenjaku, ki ga kličejo »Delavske Novice«. »Delav-ske Novice« so se dobro branile in vrgle oba napadalca v jarek, potem ko so ju pošteno vsekale po laž-njivih žnabljih. Zdaj ležita »Glas Svobode« in »Strokovna Borba« na gnojišču in bridko vzdihujeta: »O, »Delavske Novice«, kje ste se pa vi učili manir? Kaj ne veste, da je za naju laž in častikrāja vsakdanji kruhek? Če nama prepoveste izvr-ševanje te velelepe obrti, bova ob-veš zaslužek in bova bidek konec storila. Bodite usmiljeni in pustite naju, da v miru naprej lažemo in krademo poštenje dostojnim in po-trpežljivim popotnikom!« Muha.

Pred vojno je Avstrija premalo dajala za slovensko šolstvo. Da ne bi naši otroci postali Nemci in Lahi, so rodoljubi sklenili ustanoviti pri-vatne šole sv. Cirila in Metoda, kar

se je imenitno obneslo. Družba sv. Cirila in Metoda je s svojimi nabi-ralniki čez noč obogatelela, državi pa ni bilo treba za slovenske šole iz-dajati toliko denarja, kot bi ga sicer bilo treba.

Ravnajoč se po tem lepem vzgle-du, je naš finančni minister, vočigled temu, da plačujemo premajhne dav-ke, sklenil narodnim damam predla-gati ustanovitev privatne davkarije, ki bo imela svoje nabiralnike po vseh gostilnah in javnih lokalih. Ta privatna davkarija, ki ima lepi na-men s privatno inicijativo preskrbeti g. finančnemu ministru novih finan-čnih virov, bo prirejala tudi cvečične dneve, na katerih se bodo prosili milodari za državno blagajno od vseh tistih, ki po svoji poštenosti vesli premalo davka plačajo. Ker seveda mi vsi premo davka plačujemo, se je nadejati, da bodo nabiralne pu-šice prostovoljne privatne davkarije vedno polne milodarov in da bo tudi pri cvečičnih dneh uspeh nadvse zadovoljiv.

Agentje provokaterji, ki so jim »Delavske Novice« razkrinkale div-je-revolucionarno masko, se ne mo-rejo prav uravnovežiti brez te ma-ske. Dva glavna zagrebška pikirča Cvijić Gjuka in Horvatin Kamilo, ka-teri slednji je Cvijiću menda že od-pustil, da mu je pri policijski pre-iskavi podtaknil notes, ker se sedaj zelo dobro razumeja, sta se zme-nila, da bosla drug drugemu pripo-pala nazaj na obraz revolucionarno krinko, ki so jo jima strgale z ovčje-ga obličja »Delavske Novice«. Cviji-ć izjavlja, da navzlic temu, da se to trdi tudi v Zagrebu, on ni policijski detektiv (morda je le privat-de-tektiv?) Horvatin pa pove v izjavi, ki jo je publiciral Hlebečev časopisni koncern, da Cvijić famoznega du-najskega notesa ni podtaknil pri policijski preiskavi njemu, Horva-tinu, ampak nekemu »drugemu so-drugu«. To se pravi, da Cvijić ni hotel dati zapreti Horvatina, ampak nekega »drugega sodruga«. Cvijić glede vdeležbe policijskega obiska pri s. Simi Markoviću na Dunaju kar lepo molči, misleč: če bo dejal Horvatin, da sem pošten človek, bo vsakdo verjel. Da pa bodo tudi ne-verniki Tomaži Horvatinu verjeli, sta sklenila, da bo Horvatin vložil pri zagrebški policiji prošnjo, naj ga za-par (ne za več) dni zapre, da bo v zaporu dobil več revolucionarne avtoritete. Tako bosla Cvijić in Horvatin prišla do iztrgane ali nadvse dragocene revolucionarne krinke. Drugače bi mogel Vlah na Istoku, da se sjeti. Pričakujemo tozadev-nega poročila Hlebečevega časopis-nega koncerna. Muha

Širite »Delavske Novice«!

Iz uprave. Nekateri naročniki nas vprašujejo, zakaj smo še v drugič poslali položnico, ko so že plačali naročnino. Mi vodimo točno evi-denco o tem, koliko je kdo plačal. Tu se ni bati nespornostimljenja. Če je kdo prejel položnico, dasi je že plačal, jo lahko prihrani za prihod-njič ali pa jo naj da kakemu znan-cu, da se on naroči na »Delavske Novice«.

S. Franc M... šek v Trbovljah I. Mi smo prejeli obe Vaši reklamaciji in smo Vam list redno pošiljali. Če ga niste prejeli, je krivda na pošti. Naročnino 12 Din bomo na Vašo željo šteli od druge polovice de-cembra do druge polovice febru-aria. Upravništvo.

Ali ste že poravnali naročnino?

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij.
Odgovorni urednik: Lojze Dolenc.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.